Вип. IV. Р. 1905. Ч. 24.

ХРОНІКА

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ.

Третій квартал: вересень—грудень.

Засіданя Виділу.

XIII зас. дня 4 вересня.

1) Наслідком виїзду члена Виділу др. Д. Лукіяновича покликано до Виділу дра II. Рондяка аж до повороту дра Лукіяно-

вича. 2) Вибрано делеґатом до комітету „Академічного дому“ д. К. Бандрівського. 3) Постановлено вислати учасникам археольоґічного з'їзду в Катериновлаві телеґраму на руки проф. М. Сумцова за виступ в обороні прав української мови. 4) Передано касу на час виїзду д. І. Ясеницького дру П. Рондяку.

XIV зас. дня 5 жовтня.

1) Принято трьох нових членів. 2) Постановлено розписати конкурс на дві підмоги з фонду Ан. Бончевського з терміном вношеня подань до 15 падолиста. 3) Постановлено розширити друкарню, наслідком чого вимовлено одно помешканє льокаторови.

XV зас. дня 15 жовтня.

1) Виділ згодив ся перейняти на себе майно товариства „Народний Дім“ у Косові на випадок його розвязаня. 2) Висловлено подяку дру Паличці, товариству „Дністер“ у Львові і д. Б. Заклинському у Станїславові за дар предметів до музея. 3) Передано д. К. Паньківському рахунковий реферат видань на місце дра Е. Бурачинського, а дру П. Рондяку реферат музея на місце дра Я. Грушкевича. 4) Постановлено завести в книгарні телефон і закупити вертгаймівську касу. 5) Уповажнено дра Д. [illegible]вича полагодити справу страйку в інтроліґаторні і [illegible] учеників до інтроліґаторні та зецерні. 6) Принято до відомости, що міністерство просьвіти признало в 1905 р. археографічній комісії субвенцію в сумі 2.000 К. на екскурзії по архівах. 7) Признано підмоги: а) Якову Струхманчукови, студ. краківської Академії красних штук, 100 К. б) Товариству опіки над служницями і робітницями у Львові на заложенє дешевої кухнї 20 К. в) Філії Просьвіти в Новім Санчи на бурсу 20 К. 8) Принято буджет наукових видань на рр. 1905 і 1906, предложений проф. М. Грушевським, при чім ухвалено розширити „Записки“ до 15 аркушів друку кождої книжки і збільшити їх формат. Поодинокі рубрики буджету такі:

	Рік: 1905.	1906.
Записки	11.000 К.	12.500 К.
Збірники секцій	9.500 „	9.500 „
Археографічна комісія . .	4.500 „	4.500 „
Етноґрафічна комісія . . .	6.400 „	6.400 „
Етноґрафічні екскурзії . .	1.000 „	1.000 „
Правнича комісія	3.000 „	3.000 „
Історична Бібліотека . . .	1.500 „	1.500 „
Хроніка	1.400 „	1.400 „
Літ. Наук. Вістник (можливий недобір)	1.000 „	— „
Бібліотека і музей	4.000 „	4.000 „
Стипендії і запомоги . . .	3.600 „	4.000 „
Адміністрація	7.000 „	7.000 „
	53.900 К.	54.800 К.

XVI зас. дна 15 падолиста.

1) Призпано підмоги укінченим студентам фільософії (на продовжене наукових занять): а) Зепонови Кузелї у Відні 300 К. б) Василеви Гарисимчукови у Львові 300 К. 2) Принято двох нових членів. 3) Дозволено Руському Товариству педаґоґічному у Львові надрукувати 700 примірників вибраний поезій О. Федьковича для розсилки в формі додатку до „Дзвінка". 4) Признано Руському Товариству педаґоґічному у Львові 50 К. підмоги на закупно одїжи для бідних дївчат приватних шкіл, отримуваних товариством. 5) Принято до відомости, що вже виплачено Товариству краєву субвенцію за 1905 р. в сумі 11.000 К. 6) Признано дві підмоги з фонду А. Бончевського по 220·20 К. студентам львівського унїверситету Юліянови Чайковському і Тадїєви Залеському.

XVII зас. дня 6 грудня.

1) Отворивши засїдане голова повідомив про смерть члена Володимира Лесевича, якого память пошановано повстанем із місць. Заразом повідомив голова, що історично-фільософічна секція вибрала покійного на остатнїм засїданю своїм дїйсним членом, та поки предложила його Видїлови до потвердженя, він умер. Видїл затвердив вибір і постановив вписати імя небіжчика в каталоґ дїйсних членів. 2) Відчитано письмо дра М. Коцюби в справі

„Зоольоґії“ І. Верхратського. 3) Принято одного члена. 4) Відчитано відповідь д. В. Гнатюка на еляборат комісії вибраної загальними зборами для справи д. В. Шухевича і постановлено закомунікувати її членам комісії. Надто постановлено еляборат сеї комісії разом із відповідею д. В. Гнатюка передати давній комісії, вибраній свого часу Виділом для тої самої справи, щоби вона висловила Виділови свої гадки.

XVIII зас. дня 22 грудня.

1) Принято до відомости, що міністерство просьвіти виплатило субвенцію за 1905 р. в сумі 6.000 К. 2) Постановлено поуґувати довжників Товариства, аби позвертали позатягані позички. 3) Ухвалено, що др. К. Студинський може розпочати друк дальшого тому переписки Я. Головацького. 4) Постановлено видати в двох томах твори Т. Шевченка в „Укр.-руській бібліотеці“, окремо поезії і окремо повісти. 5) Признано по 10 кор. підмоги на коляду бідним дітям школи вправ при жіночій учит. семінарії, школи ім. М. Шашкевича і школи ім. Т. Шевченка.

Засїданя секцій.

Засїданя історично-фільософічної секції.

IX зас. дня 29 жовтня.

1) Уконституоване секції задля браку більшого числа членів постановлено відложити на пізнійше. 2) Др. С. Томашівський зреферував працю д. Д. Коренця п. н. „Повстане Мартина Пушкаря", яку признано вартою друку.

Зміст праці д. Д. Коренця:

Автор займаєть розломом в українській суспільности, який по смерти Хмельницького довів до кровавої боротьби між партією черни і Запорожа під проводом атамана кошового Барабаша і полтавського полковника Пушкаря, а партією старшин, що ґрупувала ся коло гетьмана Виговського.

В розвідці показані причини того розламу в суцільній на око суспільности українській, відносини обох ворожих таборів до Москви і її до них, війну між ними, та її наслідки.

Вона власне була головною причиною злуки Виговського з Польщею, бо туди піпхнуло його нерішуче поступоване Москви супроти подій на Україні, яке виввало у нього підозріне, що вона прихильна його ворогам, ся знов злука і союз Виговського з ордою, визваний теж потребою помочи проти внутрішнього ворога, відтрутила від нього багатьох його прихильників та остаточно привела до упадку, сего будь-що-будь визначного представника автономічних змагань України, врешті, що дуже важне розкрила ся перед Москвою рана України: сей власне внутрішний розлам її, вона

навчила ся користуватись пим для обмеженя автономії, а скріпленя своеї сили на Україні. Москва вчить ся користувати ся ворожнечою черні до старшин наколи хоче позбутись якого невигідного для неї гетьмана, тому сей розлам треба уважати головною причиною того занепаду сили і значіня України, який проявив ся вже недовго по смерти Богдана.

X зас. дня 1 падолиста.

1) О. Мих. Зубрицький предложив вступ до матеріялів для історії галицького селянства в XVII—XVIII ст. п. н. „Село Мшанець, старосамбірського повіта“. 2) Др. С. Томашівський зреферував статю д. Івана Крипякевича п. н. „Русини властителї у Львові в першій пол. XVI в.“. Обі статї признано вартими друку.

Зміст працї о. М. Зубрицького:

У вступі подано відомости про зібране старих паперів по части в місцевій церкві, та в давнійших збірках деканальних, а найбільше переховуваних у мшанецьких селян. Збірка не повна, бо багато давних грамот погоріло, а не мало селяни попалили самі уважаючи давнійші папери непотрібними, або боячи ся напасти від скарбових стражників задля неостемпльованя. По сім подає автор опис заснованя села і розроблене та поділ землї: в селї були 3 війтівства, одно солтиство і підданчі ґрунти. Описано теж спосіб ґосподарки, по якій в однїй половині села була одного року царина, а в другій толока, а другого року противно. Подано при тім назви ріжних частий поля, та зовнїшний вигляд села. Відтак подано дещо про судівництво в селї в давнійших часах, якого слїди ще й тепер полишили ся в громаді.

Сама збірка матеріялів обіймає час від р. 1649—1876 р., а в тім найбільше з кінця XVIII і першої половини XIX в. Між тими паперами є надапя війтівства в Мшанци, письма що дотикають солтиства, також багато матеріялу до історії панщини, як податки на польське військо, оплата чиншу, достава вівса, баранів і довіз дерева до жупи в Старій Соли, дощок, тесаного дерева, — палива для урядників фервальтерії у Лімнї, лїсок па огородженє і т. ин. Значну часть забирають розпорядки остатньої волї і передслюбні умови (інтерцизи). Є також грамоти, в яких рішають спори громадські старшини або висші власти, як крайник або управа

замку в Самборі, пізнійше фервальтерія або оружний уряд. Грамоти зібрані в Мшанци, одначе додано по трохи і з сусїдних сіл. До збірки додано мапку Мшанця, а то подвійно побільшену відбитку з катастральної поменшеної мапки, так званого „крука“.

Зміст праці д. І. Крипякевича:

Розвідка опирає ся на невиданім жерельнім матеріялї (радецьких актах) з міського архіву у Львові. З початком XVI в. Русини були вже у властивім містї обмежені лиш до „руської“ улицї, де інде не могли мешкати. Поза мурами міста на передмістях такого строгого обмеженя не було, хоч і тут міський уряд відносив ся неприхильно до православного елементу. Та проте Русини творили тодї у Львові значний процент посїдачів землї (значно більший як у нинїшних часах): на передмістях було в їх руках до 253 домів з огородами, а в містї мали коло 40 домів чи камениць. При тім руське населенє визначало ся досить великою солїдарністю між собою: з ґрунтів проданих львівськими Русинами в першій половинї XVI в., значно більша частина перейшла в руські руки.

XI зас. дня 2 падолиста.

1) В. Гарасимчук відчитав свою працю п. н „Перед чуднівською кампанїєю“. 2) Др. С. Томашівський зреферував свою працю п. н. „Словацький висланник на Українї (1708—1709)“. Обі працї признано гідними друку.

Зміст працї д. В. Гарасимчука:

По упадку Виговського Україна розбила ся на два ворожі табори: Лївобереже під проводом переяславського полковника Т. Цицюри і Запороже стояло по сторонї Москви, — Правобереже з Юрієм Хмельницьким хилило ся на сторону Польщі. Тим часом у лонї лївобережної української суспільности починаєть ся заходами Москви деструкцийна робота; на новій переяславській радї в 1659 р. обмежує вона українську автономію до minimum. Козацька старшина посилає до Москви проти сього протест, який одначе зістаєть ся без успіху. Тимчасом між Москвою і Польщею заносило ся па війну; та Польща заініціювала переговори, які вели ся в Борисові через першу половину 1660 р. На той з'їзд були вислані з інструкціями також українські посли. Одначе на-

слідком побід Чарнецкого і під напором Кримських татар Польща переговори зірвала, готовлячись до дальшої війни з Москвою за Україну. В таку хвилю на Волині вибухло против польської шляхти народнє повстанє.

Зміст праці д. С. Томашівського:

В р. 1708 протестантський синод північної Угорщини у Розенберґу вислав послів: суперінтендента Даніїла Крмана і шляхтича Самуїла Погорского до шведського короля Карла XII з прошеннєм опіки над лютерською церквою в Угорщині та грошевої підмоги на пряшівську колеґію. Посли прибули до короля тоді, коли він у поході проти Петра В. стояв коло Могилева на Білій Руси. Задля воєнних обставин не могли покинути шведської армії за всю кампанїю, що закінчила ся полтавським погромом і втекою у Бендери. Усе те посольство зі всіма пригодами аж до самого повороту на Угорщину описав один із послів, Крман, дуже докладно, а головна частина його записок обіймає побут шведської армії на Україні 1708—9 р. Автор їх подає багато інтересних подій, заміток, характеристик людей і порядків. Цілею С. Т-ого було витягнути і критично провірити все те, що має яку вагу для тодїшньої ситуації на Україні і характеристика її суспільности.

XII зас. дня 7 падолиста.

1) Проф. М. Грушевський предложив статю д. Хв. Срібного п. н. „Дневник Велєвіцкого як джерело української історії". 2) Він же предложив статю дра С. Томашівського п. н. „Угорське шкільництво і Русини. 3) Др. І. Франко зреферував свою статю п. н. „Наливайко в мідянім бицї". Всї статї ухвалено друкувати.

Зміст статї д. Хв. Срібного:

Автор вибирає цікавійші місця для української історії з дневника Велєвіцкого, порівнює їх з иньшими, які ми дотепер мали про ті події, та оцінює загальну вартість дневника як джерела до української історії — не високої вартости, бодай в дотепер опублїкованих частях.

Зміст статї дра І. Франка: Наливайко в мідянім бицї.

Автор зводить до купи лїтописні та архівні відомости, які маємо про смерть Наливайка, спеціяльно з оглядом на докір зро-

бленний українсько-руським літописцям Кулїшем, буцїм то вони з ненависти до Поляків пришпилили до особи Наливайка староклясичний переказ про Фаляріса і його бика і скомпонували оповідане, що в найновійшій формі було зложене в Исторіи Руссовъ. З досліду показуєть ся, що повість про спалене Наливайка в мідянім бицї в Варшаві не тільки не має за собою історичної підстави, але незвісна також старшим козацьким літописцям, і навпаки, уперве появляєть ся у польського памфлетиста кс. Йончинського, який очевидно пишучи про таке покаране Наливайка, висловлював свою чи свого окруженя, де повстала ся версія, ненависть до Наливайкового бунту. Далї автор зводить до купи звістки старинних письменників про Фаляріса та його бика, прослїджуючи їх аж в Орозія та Вінкентія з Бове, роздивляє покревну рабінську леґенду про царя Манассію замкненого в Вавилонї в зелїзну потвору, прослїджуючи її перехід через посередництво Византийцїв на Русь, та сконстатувавши, що та византийсько-руська верзія не має нїчого спільного з оповіданем про Наливайка, застановляєть ся над жерелом старинної леґенди про Фаляріса, в якій правдоподібно треба бачити слїд якогось прастарого огнепоклонного культу, може покревного з культом Мольоха, хоч не ідентичного з ним.

XIII зас. дня 20 падолиста.

Вибрано дійсним членом Володимира Лесевича в Київі і постановлено предложити його Видїлови до затвердженя.

XIV зас. дня 3 грудня.

1) Др. С. Томашівський зреферував статю д. О. Целевича п. н. „Поставлене гр. кат. капелянів в австрійських військах". 2) В. Гнатюк зреферував статю о. М. Зубрицького п. н. „Пачкарство бакуну в горах у Галичинї". Працю ухвалено друкувати.

Зміст працї о. Мих. Зубрицького:

В статї описано, як селяни в Мшанци курять і жвуть тютюн. У Польщи люди садили вільно тютюн, та австрійський уряд запровадив монополь у продажи тютюну і карав тих своїх горожан, що не купували виробленого скарбом. Одначе мужики, що жили в горах, не радо купували тютюн по трафіках, а ходили за Бескид на Угорщину і там купували листовий тютюн, так зва-

ний бакун, або на місци, де його управляли, або від перекупнів, понайбільше тамошніх Жидів. Таке вело ся в горах до початків 1880 років. В статї описано, як мужики вибирали ся на купно і які переноин мали від скарбових ревізорів у дорозї, а відтак і дома. Подано також кілька оповідань про славних бакунярів і кілька писем, в яких засуджено мужиків на грошеву кару за найдений при них бакун.

Засїданя фільольоґічної секції.

III зас. дня 19 жовтня.

1) Переведено доповняюче уконституоване секції; заступником голови вибрано д. І. Кокорудза, секретарем д. В. Гнатюка. 2) Принято до відомости, що міністерство просьвіти признало в сім роцї 2.000 кор. субвенції на видаване „Українсько-руської Бібліотеки". Супроти того ухвалено випустити найдалї до марта 1906 р. дальший том творів О. Федьковича, а крім того обговорено плян видання дальших томів. Др. К. Студинський запропонував критичне видане творів М. Шашкевича, а др. І. Франко С. Руданського. Секція прийнила оба пляни. 3) Др. І. Франко зреферував працю д. З. Кузелї п. н. „Угорський король Матвій Корвін в славянській устній словесности і розбір мотивів, звязаних з його іменем". 4) Др. К. Студинський зреферував працю проф. А. Кримського п. н. „Деякі непевні крітерії для діялектольоґічної клясіфікації старо руських рукописів". Обі працї ухвалено друкувати.

Зміст працї д. З. Кузелї:

Особа Матвія Корвіна стала дуже популярна в славянській устній словесности. Сербо-Хорвати оспівують його в своїх епічних і жіночих піснях, у Словінців займив він місце національного героя, у Словаків і у Українців приняли ся численні оповіданя про його хоробрість, справедливість і людяність, а крім того витворила ся у Словаків баляда, що знана до нинї також у сусїдів, Чехів, Лужицьких Сербів і Українців. Автор подав наперед у вступі звістки про подвиги Корвіна (1458—1490) і представив історичне тло, на якім повстав його культ (І). Відтак обговорив причини популярности Матвія (II) і перейшов до її схарактеризованя у по-

одиноких народів. У Угрів обмежила ся популярність його імени до оповідань, а з пісень лишили ся тільки сліди. (III) За те у Сербів і Хорватів стрічаємо його імя у численних піснях, а так само і події, які відгравали ся за його панованя. Автор обговорює усї ті пісні (IV), спиняєть ся довше над піснями про коронацію короля і над мотивом про літанє корони і про божий вибір короля та про покликанє від плуга і доходить до результату, що культ Матвія витворив ся у Сербо-Хорватів під впливом подвигів його батька Івана, сербського деспота Вука Бранковича і його власних і вийшов із героїчного настрою, викликаного турецькими війнами, одначе був більше звязаний з подіями, як з особою і не дійшов тої популярности, що слава про Гуніядого (V). Найбільшої слави зажив Матвій у Словінців. Автор старав ся обробити сей відділ докладнїйше з огляду на се, що матеріял про Матвія не був нїде вичерпаний і основнїйше оброблений і що сама тема про походженє і звязь балад та поодиноких мотивів надзвичайно інтересна. В дальших розділах (VI, VII, VIII) розібрано проте словінські баляди про схопленє жінки Матвія і про його утечу з неволї і сконстатовано їх залежність від західно-европейських взірців, а передовсїм від італїйських баляд та звязь із полудневославянською епікою про Марка Кралєвіча. Схарактеризовано також словінські баляди і обговорено їх ґенезу та поодинокі мотиви, зазначуючи усюди їх звязь із романською, ґерманською і славянською нар. поезією. Окремо спинив ся автор над вірою Словінців і пробуванєм Матвія у підземелю і про його поворот на землю та виказав їх німецьке (евентуально церковне) походженє, при чім займив ся поглядом про сплячих лицарів (IX). Коротше оглянено баляди словацькі про зведенє дївчини, до якої дістав ся Матвій в перебраню за хлопця (X) і оповіданя про його побут між Словаками. На кінци подано також кілька примірів популярности Матвія в славянських літературах (XI).

Зміст праці д. А. Кримського:

Праця автора складаєть ся з чотирьох отсих розділів: I. коокьчии замість овьчии (овечий). Єсть два памятники, в яких проф. А. Соболевський хотїв би вияснити подвійне оо, як малоруську замінну довготу. Та таке ґрафічне подвоєнє букви о є тільки почастний випадок із ширшого ґрафічного явища, подво-

юваня всїх самозвуків. Предків малоруського ô (= і) не належить загалом шукати по церковних памятниках, а лише по грамотах.

II. оу та ю замісь о та є. Хоча між сучасним малоруським „віл“ та „ній“ і старим волъ та нєи мусїла бути перехідна стадія „вул“ та „нюй“, то з тої причини не можна вважати кожде оу та ю (замість о та є) малорусизмом, особливо коли вони приходять у церковних памятниках. До таких оу та ю належить відносити ся дуже обережно, навіть коли вони приходять у південноруських церковних памятниках. Віродостойне написанне букв оу та ю замість о та є з малоруських діялектичних причин маємо аж у грамотах, хоч і тут не все вони визначають собою замінну довготу.

III. Параллельні написання букв ы та и. Появу ы замість и, або навпаки, ми й зараз можемо постерігати в живому великоруському та білоруському наріччю, а не тільки в нашій мові: здебільша се там випадки не фонетичні. Те саме явище стрічаєть ся й по найстарійших великоруських та білоруських рукописах, починаючи з XI віку.

IV. Поплутанне ѣ та и. Поплутанне староруських букв ѣ та и може відбувати ся або з причин фонетичних (особливо характеристичних для мови малоруської), або з причин зовсїм не фонетичних, а етимольоґічно морфольоґічних, через закони анальоґії. Остатнє явище доволї розповсюднене в наріччях великоруських та білоруських, і коли ми його стрічаємо по старих памятниках, то повинні стерегти ся, щоб не притягати його даремно до малоруської фонетики. Особливож нїчого спільного анї в малоруським, анї навіть із новгородсько-великоруським фонетичним поплутаннєм звуків ѣ та и не мають ті явища, що сполучені в т. зв. „а́канньм“, яке дуже розповсюднене поміж південними Великорусами та Білорусами.

IV зас. дня 26 жовтня.

1) Др. К. Студинський зреферував працю д. Б. Грінченка п. н. „До історії Кулїшевих Досьвіток“ і працю д. М. Тершаківця п. н. „Короледворська рукопись в перекладї Маркіяна Шашкевича“. 2) Др. Ів. Франко зреферував працю д. Вол. Перетца п. н. „Матеріяли до історії української лїтературної мови“. Всї працї ухвалено друкувати.

Зміст праці д. Б. Грінченка:

Автор застановляєть ся над відносинами П. Куліша до Т. Шевченка аж до смерти останнього і стараєть ся виказати, що вони все були дружнї та що П. Куліш беручи ся за поезію, не робив се з заздрощів до Шевченка (подібно як ухопившись за історію, не робив сього з заздрощів до М. Костомарова), як деякі критики хотїли виказати, але з благородного бажання віддати свою працю на користь рідному краєви. Иньші пояснення Кулїшевої поетичної діяльности, а особливо ґенези „Досьвіток" хибні головно тому, що критики допускали в своїх дослїдах хронольоґічне помішане пізнїйшого виступу Кулїшевого проти Шевченка (в 70-их рр.), що не може бути оправдане.

Зміст праці д. М. Тершаковця:

В родиннім архіві Срезневських найшов ся перевід М. Шашкевича цїлого Кор. рукопису. Перевід повставав між 1837—1843 рр. так, що при роботї над останньою пєсою заскочила поета смерть. Випечатаний в своїм часї, був би він мав велике значіпє для історії гал. лїтературі. І иині під многими зглядами він задержав деяку вартість, коли навіть поминемо обставину, що він одинокий повний укр. перевід Короледворського рукопису.

Зміст праці проф. В. Перетца:

Проф. В. Перетц подає детальний опис одного українського рукопису в збірцї Сімсона в Ржеві, з початку XVI в., як причинок до історії укр. мови. Подавши зміст рукопису автор спиняєть ся над його палеоґрафічними прикметами і далї розбирає детально його язиковий матеріял. В додатку подано текст одної статї з рукописи та словничок рідких слів.

V зас. дня 2 падолиста.

1) Др. К. Студинський зреферував працю д. Мих. Мочульського п. н. „Олександер Козловський. Лїтературний нарис". 2) Др. І. Франко зреферував працю д. Зен. Кузелї п. н. „Славянські баляди на тему хлопець перебпраєть ся в жіночу одїж або уживає иньших підступів, щоби дістати ся на вічлїг до кімнати дівчини і звести її". Обі працї ухвалено друкувати.

Зміст праці д. М. Мочульського:

Автор подає житєпись і коротку оцїнку творчости Ол. Козловського (1876 – 1898), талановитого лїричного поета наймолод-

шої ґенерації. Розвідка заснована на устних звістках про поета, на його листах до родини, на рукописах (частина надрукована 1905 р. під редакцією дра Ів. Франка Вид. Спілкою и. з. „Мірти й кипариси") та на непублїкованих споминах про поета його найблизших товаришів: М. Глушкевича, Сьвятицького й иньших. Автор на основі документів стоїть на становищу, що леґенда, ширена москвофільською молодїжю немов би Козловський духом належав до їх гуртка, зовсїм неоправдана й не оперта на нїяких фактичних даних.

Зміст працї д. З. Кузелї:

Автор обговорює славянські баляди на тему: „хлопець перебирає ся, щоб звести дївчину", а саме словацьку баляду про короля Матвія та Катерину і польську про мельникову доньку Касю та пана в мішку. Перша баляда стоїть у близшій звязи з романськими балядами подібного змісту і передає мотив дуже популярний в середновічних часах, який оброблений в численних оповіданях і балядах. Автор задержує ся довше над поодинокими верзіями мотиву і старає ся схарактеризувати їх відносини, а в части і їх ґенезу. Обговоривши так численні нїмецькі піснї (Zeit bringt Rosen і и.) північно ґерманські Гафбур і Сіґнільда, полуднево-славянські про Тому Месіча і воєводу Янка і новогрецькі, подає автор данї про розширенє мотиву, що хлопець зводить дївчину в жіночій одїжи і доторкає ся і иньших способів перебираня.

Друга баляда безперечно нїмецького походженя, як се видно з її популярности у Нїмців і з тої обставини, що стрічаємо її тільки у західних Славян, у Поляків і Лужицьких Сербів.

VI зас. дня 14 грудня.

1) Др. І. Франко зреферував працю д. Філярета Колесси п. н. „Ритміка українських народнїх пісень". 2) Вол. Гнатюк зреферував статю д. Серґія Єфремова п. н. „Офіціяльна російська критика на Шевченка з 1865 р.". Обі працї ухвалено друкувати.

Зміст працї д. С. Єфремова:

Авторови попала до рук офіціяльна книжка „Собраніе матеріаловъ о направленіи различныхъ отраслей русской словесности за послѣднее десятилѣтіе и отечественной журналистики за 1863

1864 г. СПетербургъ, 1865“, в якій надрукована також коротка замітка про Т. Шевченка. Отсю замітку передруковує автор із своїми увагами, подаючи при тім ґенезу цілої книжки та поясняючи, хто був автором замітки і чому він відніс ся до нашого поета досить прихильно в офіціяльнім виданю, не призначенім для публіки.

VII зас. дня 21 грудня.

1) Др. К. Студинський зреферував працю д. М. Тершаковця п. н. „Причинок до студій над Маркіяном Шашкевичем“. 2) Він же зреферував дальшу частину переписки Якова Головацького з часів 1835—1849. Одно і друге постановлено друкувати. 3) Вол. Гнатюк предложив потребу виданя творів Т. Шевченка. Ухвалено видати їх в „Українсько-руській Бібліотеці“ у двох томах (перший — поезиї, другий — повісти) під редакцією дра І. Франка.

Зміст праці д. М. Тершаковця:

Літературне значінє Шашкевичової „Олени“ не велике — вона-ж походить з під пера молоденького автора, який в пізнійшій своїй літер. діяльности не брав ся більше до того роду літ. творчости. Вона має радше історичне значінє як перша проба галицької побутової новелї, яка заслугує на близшу увагу і з огляду на автора і з огляду на те, що в гал. літературі вона не мала довгий час жадного гідного послїдувача.

Подрібнїйша аналїза показує, що автор держав ся надто чужих взірців (одної пєсни із Королєдв. рукопису, Квітчиної „Марусї“ і и.) так, що на оріґінальну концепцію автора та на використанє місцевого матеріялу лишило ся не багато. Все-ж таки нї одного нї другого не можна не добачити в „Оленї“. І місцевий кольорит виступає в нїй досить виразно (образки і піснї з гал. весїля), хоч правда перепущений через фільтр Квітчиної „Марусї“; а й не можна заперечити, аби всї чужі цеголки тої примітивної роботи, якою є „Олена“, не були сполучені власним цементом самого автора, а є ним вибір героя-кріпака, який впадає в конфлїкт зі своїм паном. Конфлїкт зазначений лиш легенько та розвязаний зовсїм романтичною манєрою — при помочи розбишаків. На поглублене соціяльно економічних відносин між кріпаком а паном ще не прийшов був час. Але саме кріпацтво було зачіплене, чого пізнїйше у нас у Галичинї нїхто не зробив!

От тим то „Олена“ є для нас гарною історичною памяткою — для самого автора є вона сьвідоцтвом його гарної вразливої душі. — В другій маленькій частині статї поданий документ, який говорить про судьбу Маркіянових рукописий.

VIII зас. дня 27 грудня.

1) Др. В. Щурат предложив свою працю п. н. „Ґрунвальдська пісня. 2) Др. К. Студинський предложив передмову до памяток полємічного письменства. Обі працї ухвалено друкувати.

Зміст працї дра В. Щурата:

Ґрунвальдська пісня (Bogurodzica dzewicza) була в XIX в. предметом численних студий. Авторство сьв. Войтїха зачислено до леґенд, а первісність признано лиш двом першим строфам піснї. На тих результатах опер ся й проф. Брікнер у теорії про звязок піснї зі сьв. Кінґою та про авторство Боґухвала. Брікнерів розбір тексту і його спрепароване на користь старопольщини. Студія Полїнського над мельодією піснї виказала пізнїйший час її появи в Польщі, ніж думав Брікнер. Студія п. Хмеля над найстаршим рукописом піснї так само. З найстарших сьвідоцтв про співане тої піснї під Ґрунвальдом виходить, що співали її не Поляки, а литовсько-руські війська. Її литовсько-руське походжене стверджує фільольоґічний дослїд її тексту, що творить основу сеї розвідки. Хто був автором піснї не звісно. Найімовірнійше — Білорус, літературний антенат Скорини. Вказували-б на се сильні білорусизми. Повстала пісня в другій половині XIV ст.

Засїданя мат.-прир.-лїкарської секції.

III зас. дня 20 падолиста.

1) Відчитано отсе письмо дра М. Коцюби:

На зазив мат. прир. лік. секції Наук. Тов. ім. Шевченка в справі виданя парере про систематично-біольоґічну зоольоґію Вп. проф. І. Верхратського, заявляю, що слїдує: 1) Рукопись переглянув я в цїлости і звернув головну увагу на ті области зоольоґії, що є менї найлїпше знані, аби тим способом певнійше дослїдити її наукову вартість. 2) Ті пробні дослїди розтягались на

слїдуючі области: Ruminantia, Spongiae, Cestoidea і деякі біольоґічні сторони зої науки в найновійших часах розвиті. 3) Дуже пильну увагу звернув я також на термінольоґію і номенклятуру в цїлій рукописи. На підставі моїх студий над сею рукописею прийшов я до переконаня, що рукопись ся є твором дуже поважним, опертим на дуже совісно і критично зібранім матеріялї, а подаючи у вперве в цїлости українську термінольоґію і номенклятуру, як також по раз перший фавну цїлої українсько-руської теріторії, є дуже важним кроком в перед в розвитку природописних наук у нас. Львів, 26. XI. 1905. Мед. і філь. др. Михайло Коцюба.

2) Др. Вол. Левицький вреферував працю д. Ю. Гірняка п. н. „О проводї тепла цукру в воднїм розчинї“ і працю д. Н. Садовського п. н. „Зведенє інтеґралів еліптичних. Обі працї ухвалено друкувати. 3) Принято до відомости справозданє дра С. Рудницького з ґеоґрафічної екскурзії, якої результати будуть подані в окремій розвідцї.

З м і с т п р а ц ї д. Ю л. Г і р н я к а:

Автор перевів експериментально дослїди над проводом тепла цукру у воднїм розчинї при ріжних концентраціях у відношеню до води методою проф. Dr. G. Jäger'a (Sitz. Ber. d. Kais. Akad. d. Wiss. Wien, B. 99, IIa, S. 245). — Вислїди є ось які:

		$W-\alpha$		$W-\alpha$
для	2%	0·942	25%	0·879
	4	0·918	30	0.863
	5	0·917	35	0·832
	8	0919	40	0·816
	10	0·915	40	0816
	14	0·909	45	0·775
	16	0·907	46	0·773
	20	0·900	55	0·721

при чому для води за $W-\alpha$ треба положити вартість 1. Як їх перенесемо на ортоґональні сорядні, а власне p% на x, $W-\alpha$ на y, то дістанемо криву, яка в границях від 55—20% перебігає лїнїово, але дальше при меньших концентраціях скривляє ся і кінчить ся в зеровій точцї.

З м і с т п р а ц ї д. І. С а д о в с ь к о г о:

На вступі подає автор дефініцію інтеґралів Абельових, дальше поділ інтеґралів після степеня і роду. За порядком інтер-

випретує інтеґрали першого, другого, третого і четвертого, і оде спеціяльний випадок пятого степеня. В другій і третій части подає зведене інтеґралів еліптичних, а власне в другій части методами елементарними зводить інтеґрал еліптичний до 3 знаних інтеґралів Jacobi-ого, в третій методою теорії функцій еліптичних зводить до 3 інтеґралів в формі Weierstrassa. Автор кінчить розвідку зіставленеи підставлень, які інтеґрал Jacobi-ого 1 рода переводять впрост на інтеґрал 1 рода в виді, який єму надав Weierstrass.

Засїданя комісий.

Засїданя археоґрафічної комісиї.

III. зас. дня 1 падолиста.

Проф. М. Грушевський відчитав записку у справі археоґрафічних екскурзій. Комісия прийняла до переведення предложений їй плян. На археоґрафічні екскурзії признано кредит (окрім давнїйше ухваленого для д. І. Кревецького) для дд. І. Крипякевича і В. Гарасинчука.

Записка

предложена археоґрафічній комісії проф. Грушевським в справі видання корпусу матеріялів до історії козаччини.

Студіованнє історії козаччини, сього найбільш голосного й яскравого, коли не найбільш інтересного періоду історії України, стрічає ся з великою перешкодою в браку джерел, і се, разом з иньшими обставинами, служить причиною, що сучасний стан нашого знання сього періоду далеко не відповідає його важности й інтересу.

Одинокий більший і систематичний хоч односторонній (обмежений самими московськими архивами, головно Архивом Заграничних Справ) збірник джерел — Акты Южной-Западной Россіи, розпочатий Костомаровом, доповнюваний пізнїйше Карповом, дійшовши до р. 1678, спинив ся тому кільканадцять літ і нема ніяких виглядів на його продовженнє. Все иньше, що видавало ся перед тим і по тім (як Памятники і Архив київської комісії, Акты Московскаго государства, Матеріалы Кулїша й Еварницького, Listy Żółkiewskiego, Księga Pamiętnicza Jak. Michałowskiego, Akta do panowania Stef. Batorego, Pisma do wieku i spraw Jana Sobieskiego, Archivum Jana Zamojskiego і т. ин.) мало ще більше уривковий і припадковий характер, або лише принагідно зачіпляючи історію козаччини, або займаючи ся певними спеціяльними моментами в її історії. З перерванєм Актів Ю. и З. Россіи не стало видавництва присьвяченого систематичному видаванню матеріалів до історії козаччини, і не видко, щоб заносило ся на зміну в сїй справі, бодай в близшім часї. Се вкладає моральний обовязок на нашу археоґрафічну комісію — застановити ся над сею справою.

Займаючи дванадцятий вже рік катедру історії на львівськім університеті, я звертав увагу не тільки на те, аби мої слухачі (ті розуміють ся, котрих інтереси сягали далї осягнення учительської кваліфікації) присвоювали собі основи наукової методи в студіованню історичного матеріалу, але також здобували собі практичні підстави для самостійної роботи над архівальним і взагалї археоґрафічним матеріялом. А що козацький період вістаєть ся найбільше вдячним і принадним полем роботи для молодих дослїдників, даючи можність з невеликим розмірно накладом праці осягнути якісь наукові результати, то період сей служив звичайним полем наукових вправ для участників мого семінара. Таким чином протягом сих десяти з верхом літ вийшло з того семінара не меньше десятка молодих людей відповідно вправлених в історичну й археоґрафічну методу, а при тім добре обізнаних з певними партіями історіоґрафії історії України. Се дає минї можливість виступити перед Хв. Археоґрафічною Комісією з проєктом систематичного збирання й видання матеріалів до історії України в козацьких часах і самої козаччини спеціально, коротше сказати — корпусу матеріалів до історії української козаччини.

Корпус сей мав би обняти час головно від останньої чверти XVI в. почавши й кінчаючи серединою XVIII в. Він має зібрати матеріал не тільки для зверхньої, воєнної і дипльоматичної історії козаччини, які головно звертали увагу дослїдників і видавців давнїйше, але також для студіовання козаччини як явища соціяльно-національного, продукта економічних і суспільно-полїтичних обставин, далї — козацької орґанїзації й управи та відносин під козацьким режімом. Головними етапами археоґрафічної роботи для сього корпусу, окрім львівських збірок, в значній мірі вже використаних, уважаю такі: краківські збірки (бібл. Чарторийських, університетська й академічна), варшавські (головно орд. Красїньських і ґенер. штабу), петербурські (Публїчна бібліотека, архив сенату й ґенер. штабу), московські (архив мін. справедливости й заграничних справ, також теки Маркевича в Румянц. музею), харківський і чернигівський архиви — останки актів козачих урядів, київська збірка паперів Лазаревського (в університетї), несвижська, славутська й деякі иньші збірки поменьшого, для сеї справи значіння.

Самий хід роботи я проєктував би в таких головних рисах: розділити роботу хронольоґічно (нпр. до Хмельниччини, від смерти Хмельницького до 1664 р., часи Дорошенка і Самойловича

часи Мазепи і Скоропадського), а також і по ґрупам архивів (архиви краківські й варшавські, архиви московські й петербурські, і т. и.), і поручити чи то поодиноким дослідникам, чи ґрупам їх збиранне матеріалу з певного періоду й публікованне того матеріалу, коли він дійде великости одного тому. Таке сполученне роботи збирача з роботою видавця й можність скорого видання зібраного матеріалу дасть заохоту науковим робітникам і устереже цілий проєкт від небезпечности загрузнути в передвступних роботах, як то часто буває. Загального проводу і редакційного нагляду можу підняти ся.

Уділена міністерством сього року підмога археоґрафічній комісії дає можність орґанїзувати перші археоґрафічні експедиції уже в сїм роцї. Археоґрафічна комісія зволить у дальших роках поновляти прошенне до міністерства про таку-ж підмогу, а коли повстане можливість видання вже зібраних матеріалів — вставити ся перед виділом Наук. Тов. ім. Шевченка про підмогу з його фондів, щоб томи сього корпусу могли виходити, не чекаючи своєї черги з Памятками. Публїкація ся була-б на стільки важна для інтересів української науки, що представленне се повинно знайти прихильне розвязанне у Виділу Товариства.

М. Грушевський.

Справоздане етноґрафічної експедиції 1905 р.

У літї 1905 р. етноґрафічна експедиція Наукового Тов. ім. Шевченка (проф. др. Хв. Вовк і докторанд віден. унів. З. Кузеля) постановили собі головною метою антропометричні і етноґрафічні вислїди руського населення Карпат між двома зелїзницями: Стрий-Лавочне-Мукачів і Станїславів-Ясїнє-Сигот, щоб таким робом скінчити з одного боку досліджене галицьких Бойків, почате у 1904 роцї і найголовнїйше вислїдити етнїчний перехід від Бойків до Гуцулів у Галичинї і з другого боку зробити антропольоґічні студії на угорських Гуцулах і Бойках, які досї ще нїчим не були й початі.

Перш одначе нїж узяти ся до виконання сеї проґрами експедиція вважала потрібним доповнити трохи свої торішні студії Бойків на північ від Стрийсько-Лавочнянської зелїзницї і для того у кінцї липня 1905 р. відвідала села: Головецько, Плаве, Сморже і Грабовець, де за помічю о. С. Устияновича були зроблені поміри 28 осіб і чимало фотоґрафій. Перейшовши потім на полудень від колії і після недовгого пробування у Гребенові і Синевідську Вижньому, експедиція у протягу місяців серпня і половини вересня побувала на ярмарках у Скольому і у Стрию і посуваючись далї на південь, здовж головного хребта Карпат, зупиняла ся у Синевідську Вижньому, Бубнищі, Брязї, Сукелї, Трухановї, Побуцї, Велдїжі, Ілемі, Липовцї, Ясенї, Прислопі, Яблінцї, Солотвинї, Надвірній і Зеленій. Підчас сієї довгої подорожі, яка узяла більш

півтора місяця і завдяки ласкавій запомозї і гостинности оо. Т. Строцького, Вол. Сабата, К. Глїбовицького, С. Богачевського, І. Охримовича, Н. Курбаса, Е. Білецького, Т. Соболти і Вол. Левицького і др., було зміряно 120 осіб і зроблено досить значне число (більш як 300) фотоґрафій, як антропольоґічних, так і етноґрафічних. Досліди ті доводять до переконання, що бойківське населеннє долин р. р. Сукеля, Мізунки, Сьвічі, Ілемки, Чечви до Лімниції — цілком подібне і антропольоґічно і етноґрафічно до такого-ж населення долин р. р. Сяна, Стрия, Гнилої і Орави. Експедиція знаходила у східно-південних Бойків той-же тип, той-же характер будівлї, тую-ж більше або меньше ношу, до дрібнійших відмін (таких наприкл. як шпінки з дверкальцями, драбинки і ин.), що і у Бойків західно-північних, між якими клином заходить по долині р. Опору досить відмінне від їх населеннє т. зв. Тухольців, яке у своїй черзї у Синевідську Вижньому переходить зразу у знов таки зовсім відмінний тип східних Бойків. На правому березї р. Лімниції зачинає вже почуватись примішка гуцульського елементу у архітектурі, у ноші і у антропольоґічному типі. Примішка тая що далї на південь усе побільшуєть ся, а нарештї у Пасічній і у Зеленій уже о стільки переважає, що населеннє по р. р. Бистриції і Зелениції можна вже вважати цілком гуцульським.

На Угорщинї експедиції прийшлось працювати при найлїпших умовах, дякуючи помочи угорського міністерства осьвіти. Користуючись такою нагодою, а також і вченою і ласкавою порадою о. Ю. Жатковича, пароха у Стройнї, експедиція найперше узялась до студій над угорськими Гуцулами, почавши з Ясеня угорського (Kőrösmező) і Чорної Тиси (Fekete patak) і відвідавши села Білу-Тису (Bogdany), Рахово (Raha), Требушу, і Білий Поток (Feierpatak), а нарештї й місто Сигот (Maramoros-Szighet), у яких, за поміччю д. Ільковича, нотаря у Богданї і гр. к. парохів оо. Бачинського у Ясенї і Матяцкова у Требуші, вдало ся переміряти 55 осіб і зняти досить значне число фотоґрафій. Як поміри, так і етноґрафічнї спостереження доводять із певностю, майже цілковиту ідентичність угорських Гуцулів із галицькими і буковинськими, від яких вони тільки відлучені чисто адміністраційними межами. О скільки можливо було зібрати відомости гуцульське населеннє сягає на південь від р. Білої-Тиси по р. Вишову майже до с. Рускової, а на захід від Станїславівсько-

Сиготської залізниці більше або меньше до р. Сопурки, за якою починаєть ся вже угорська Бойківщина дуже добре визначена вже починаючи з р. Торця (Taracska), хоч у горі, на верховині по Головацькому села Мокра і Брустури населені ще Гуцулами.

Після кількох днів пробування у Сиготї, де дякуючи гостинности уряду мійського шпиталю можна було зробити кілька помірів і фотоґрафій на хорих, експедиція вирушила на дальші розслїди вже бойківського населення угорських Карпат. Ще ранїйше, заїхавши через Лавочне, вона мала нагоду побувати у Сваляві (Szolyva), у Бистрій і у Стройнї (Malmos), де могла користуватись дуже цінними порадами о. Ю. Жатковича і звідки, після уладженого їм пляну подорожі, могла відвідати заховані далеко у горах села Кушницю і Лисичів (Rókamező). Повернувшись знов до залізниці експедиція проїхала через Сокирницю і могла пробути кілька днів у о. Т. Злоцького у Золотареві (Eötvösfalva), відвідати с. Данилів (Sófalva) з його старинною дуже гарною деревляною церквою і сільницями і Сокирницю (Szeklencse), а нарештї добратись залізницею до Tarocsköz'а і звідти льокальною колїйкою і кіньми до Новоселицї (Nyeresháza), де пробула знов кілька днів у пароха о. Васька. Зроблені підчас сїєї подорожі поміри (71. чол) і фотоґрафії, а також етноґрафічні обсервації дали спроможність переконатись, що мимо великого збідненя і дуже замітного мадярського впливу що до ноші і до будівлї, бойківське населення західно-південного спаду Карпат, особливо у горі, ближче до верховин, має дуже багато спільного з Бойками ґалицькими.

Нарештї експедиція скористувалась нагодою щоб відвідати і дві найбільші руські оселї у Бачцї — Коцуру і Керестур. Не мавши досить часу вона встигла зміряти тільки 25 осіб і зробити досить багато фотоґрафій. Сї поміри і зібрані етноґрафічні спостереження придадуть ся до висьвітлення питання, чи бачванські Руснаки — пословачені Русини, чи порущені Словаки, при чім перше здаєть ся нам більше подібним до правди ніж друге.

Таким робом у протягу більше 3-х місяців (з втратою щось 2-х тижнів на подорожі до Львова і до Будапешту і на невелику екскурзію до Загребу для огляду тамошнїх музеїв) експедиція виконала свій заранї уложений плян, зробивши антропометричні студії на 299 чоловіках і досить значне число фотоґрафій (до 600) і зібравши чималий етноґрафічний матеріял (записів, плянів, ма-

Число звіряних осіб (мужчин)		Середний зріст		Головний покажчик						Колїр волося			Колїр очий		
				середний		у %				у %					
		Вовк	Коперниц.	Вовк	Коперн.	Доліхо	Мезо	Під-брахи	Брахи	Сьвітл.	Рус.	Темн.	Сьвітл.	Міш.	Темн.
30	Гуцули буковинські . .	1695	—	85,1	—	3,3	10	20,7	65,5	16,7	3,8	80	13,3	26,7	60,0
82	„ галицькі . . .	1689	1686	84,2	84,5	1,2	12,2	27,8	58,6	3,5	11,0	85,0	25,5	18,2	55,9
36	„ угорські . . .	1699	—	85,0	—	—	—	32,1	66,8	2,7	13,8	83,3	22,1	2,7	75,0
148	Гуцули у загалї . . .	1693	—	84,6	—	—	—		—	6,0	10,1	83,7	22,2	16,2	61,4
51	Бойки тухольські . . .	1658	—	84,7	84,6	1,4	7,8	23,5	66,6	5,8	23,5	68,0	31,3	19,6	49,1
56	„ північні	1633	1635	83,4	82,9		12,5	30,3	57,1	—	19,6	76,8	30,3	17,8	48,2
20	„ східні	1654	—	82,7		5,2	15,7	46,9	31,5	—	21,0	78,9	21,0	5,2	73,6

люнків і т. и.) дотичний найбільше будівлї, ноші, їжі і т. д. Усї сї зібрані матеріяли і спостереження творять собою наукову підставу до розвязання етнольоґічних питань:

1) Про етнїчну однаковість східно-південних Бойків і західно-північних, розділених між собою опірськими Бойками чи Тухольцями.

2) Про етнїчні відносини Бойків галицьких і угорських.

3) Про істнуваннє середньої переходної зони між Бойками і Гуцулами у Галичинї і на Угорщинї.

4) Про етнїчну однаковість Гуцулів галицьких, буковинських і угорських.

З чисто антропометричних результатів сїєї і попереднїх подорожий досї могли бути обчислені тільки числа дотичні Гуцулів (усїх) і Бойків західно-північних, східних і тухольських. З сих обчислених уже результатів, експедиція подає тут тільки кілька найголовнїйших чисел дотичних мужчин, залишаючи решту до скінчення усїх обчислень і сподїваючись видрукувати детальні результати дотичні Гуцулів уже у протягу сього року.

З наведених чисел можна бачити найперше, що як Гуцули так і Бойки відзначають ся досить великим зростом, особливо Гуцули угорські. Між Бойками найвищі Тухольцї, що виходило вже з помірів Коперницького, тодї як Бойки північні зросту найменьшого, хоч усе таки вище середнього. Що до головного покажчика, то виключаючи синевідських Бойків (східних) і Гуцули ї Бойки рішучо короткоголові, при чому найбільшою брахицефалїєю відзначають ся Гуцули буковинські і угорські, а між Бойками-Тухольцї. Як у Гуцулів, так і у Бойків темний колїр волося і очей рішучо переважає сьвітлий і мішаний. У загалї усї Гуцули становлять собою цїлком гомоґенну етнїчну ґрупу, один нарід розділений тільки полїтичними межами. З другого боку числа нашої таблицї вказують дуже велику близькість Бойків і Гуцулів, яка мабуть вияснить ся ще більше по обчисленню усїх результатів помірів Бойків південно-галицьких і угорських.

Др. Хв. Вовк.

Справоздане з бібліотеки

за час від 15 липня до 31 грудня 1905 р.

З причини літних ферій бібліотека була замкнена від 15 липня до 31 серпня включно. В часї від 1 вересня до 31 грудня вписано в картковий катальоґ 410 нових чисел (від 8620—9030) у 563 томах; нових періодиків і томів дописано 304, разом усїх 867. Крім того переписано з карткового катальоґа в бібліотечний інвентар 934 чисел (від 7841—8775).

У тім часї закуплено для бібліотеки книгарською дорогою 51 томів за 392·00 кор., антикварською 82 томів за 75·50 кор.: разом 133 томів за 467·50 кор. Крім того дістала бібліотека з виміни за дублєти 3 томи, з обміну з науковими інституціями й редакціями 304 томів, у дарі 511 томів (дарували оті дд.: д. К. Паньківський — 200 т., д. Р. Заклинський — 167 т., о. Ст. Онишкевич — 24 т., Хв. Славянський відділ Бібліотеки Імп. Академії Наук — 20 т., Хв. Заряд Укр. Спілки Соц. Дем. Робіт. П. Росії — 15 проклямацій і 6 брошур, д. М. Вовняк — 15 т, др. Ів. Франко — 12 т., о. Ів. Рудович — 12 т., о. Й. Застирець — 12 т., д. Ів. Галан — 9 т., д. Ів. Крипякевич — 3 т.; по 2 т. дарували: проф. Хв. Вовк, д. В. Гнатюк і д. В. Чайківський; по 1 т.: о. П. Бажанський, д. Б. Барвінський, проф. А. Брікнер, д. П. Волосенка, д. П. Гарасимчук, проф. М. Грушевський, д. Ів. Драґанчук, др. Коссак, Ів. Кревецький, д. Ів. Липа, др. М. Пачовський, др. Іл. Сьвятицький, проф. К. Студинський, д. М. Шемет). Разом із купна, дарів і обміну 951 томів і випусків. До руко-

писового відділу закуплено антикварською дорогою 23 рукоп.[1]) (між ин.: „Бꙋкварь Народногѡ Рꙋскогѡ ѧзыка въ Кроглевствахъ Галиціи и̂ Лодомеріи оуживаногѡ, ѿразъ Нѣмецкогѡ и̂ Пол'скогѡ, длѧ школъ парафїал'ныхъ рꙋскихъ ѿ Їѡанна Лавровскогѡ Я. К. П. оуложеный и̂ и̂зданный. — із 1838 р., видрукований у 1842 р. в Перемишлї без підпису автора; Буквар языка руского. 1838 (И. Ловинського в 1838 р., не друкований); Бꙋкварь рꙋскѡ-славенскїй во ѹ҆потребленїе рꙋскагѡ юношества во ѹ҆чилищахъ приходскихъ (парафїальныхъ) — (видрукований у 1847 р. у Львові зі змінами); „Мотиль малорꙋсскымъ ѧзыкомъ Рѯ: Мхъ, 1841 (видрукований у 1841 р. у Львові зі змінами); Пчеловодство или основательная наука въ исправленю, обхожденю и учрезденю улей переводъ изъ немецкого — (з 1837 р., недруковане); Короткїи повѣсти длѧ дѣтей рꙋскихъ въ школахъ парафїал'ныхъ ѹ҆чащихсѧ ѿ Їѡанна Лавровского з Нѣмецкогѡ писма ѹ҆ложенїи, и̂ до ѿколичностей рꙋскихъ застосованїи — (з 1838 р., недруковані); Мерѡдика чили Оуспособлен'е до замѣроносногѡ справованѧ ѹ҆рѧдꙋ Оучител'скогѡ, длѧ Оучителей и̂ Помоцникѡвъ с. г. к. въ школахъ трївїал'ныхъ и̂ парафїал'ныхъ ѿ Їѡанна Лавровскогѡ Архїдїакона К. П. зъ нѣмецкогѡ ѹ҆ложеное и̂ до ѡколичностей школъ рꙋскихъ застосованое — (з 1837 р., недрукована); Наꙋки на Недѣли всѣ Рока Їꙋлїана Ганкевича Пароха Їазловецкаго. (т. I з 1844 р., друкований в Перемишлї в 1848 р.; т. II з 1845 р., друк. ibid. в 1848 р.; т. III з 1846 р., друк. ibid. в 1850 р.); Размышлѧнїѧ благоговѣйнаѧ рꙋскимъ чадомъ къ чтенїю ѿпредѣленнаѧ, сочинительницею памѧтки по доброй матери и̂зъ подлинника а̂нглическагѡ на ѧзыкъ полскїй, и̂зъ тогѡже на ѧзыкъ рꙋскѡ-славенскїй преведеннаѧ Стефаномъ Семашемъ — (з 1847 р., друковані в тім роцї у Львові); Збірник церковних проповідий по польськи (пр. Kazanie na nowy rok miane w Buczaczu w cerkwi klasztornej Zakonu Ś. Bazylego W. r. 1842, Kazanie miane w Buczaczu r. 1843 na uroczystosć Patronki szkolnej Opieki (Pokrow) najświętszej Bogarodzicielki й ин.); Rozmowa na dobrą drogę nawróconego i gorzałki iuż nie piiącego Michała

[1]) Всї сї рукописи закупив один львівський антиквар із цензури, тому на них є багато цензурних заміток.

Brodowicza przez Jana Buratowskiego przepisana i poprawiona; Nagana Pianstwa a pochwała wstrzemieźliwości, w wszelkich okolicznościach użyteczna, przez J. Buczyńskiego; Katechizm Wieyski Dla Dzieci Stanu rolniczego w którym zawierają się: I-o Nauka Chrzesciańska II-o Obyczaiow III-o Obowiązkow osobistych IV-o Początków wiadomości gospodarskich V-o Przyczyn choròb, oraz środków ustrzeżenia się onych. przez Ignacego Lubicz Czerwińskiego Oby. Cyr. Lwowsk: 1813; **Катихїсїсъ малый Оу҆чи́лищъ. парафїал'ныхъ ра́ди. Покел'ѣнїемъ и҆ бл҃венїемъ Є҆гѡ̀ Превсвящен'ства Кѵ́ръ Мїхаила Левицкаго Митропо́лїта Га́лицкагѡ**, і т. д. з апробатою цензора Могильницького з 31 мая 1827, виданий у Львові з датою 1826 р. й ин.). Крім того дарували: Родина дд. Бучинських зі Станїславова 62 листів і документів (Переписка пок. М. Бучинського з Е. Желехівським у 1873—85 рр., з редакцією „Дїла“ й ин.); д. Р. Заклинський 1 пачку рукописів (листи й ин.); д. Б. Заклинський 1 пачку рукописів (листи до Л. Заклинського); д. К. Паньківський 1 т. (протоколи розпоряджень ґубернатора, митрополита і виділу „Головної Ради Руської“ з рр. 1840—54); Хв. Ред. Лїтературно-Наукового Вістника 5 рукоп.; Хв. Укр. руська Вид. Спілка 3 рукоп.; д. Яр. Колтунюк 1 рукоп. (лист В. Барвінського в справі виборів до державної Ради з 1882 р.).

В тім часї списало ся також 2.123 дублетів і перенесло ся їх до нової салї, на місце давнїйшого книгарняного маґазину; продано 43 т. за 36·94 кор. При списуваню дублетів знайдено ще 7 книжок із тих, які в попереднїх справозданях були зачислені до пропащих. До оправи віддано в тім часї 94 томів. Тому, що бібліотечні шафи не йшли по порядковим числам, тільки були помішані, приступлено в груднї до нового порядкованя й розсуваня цїлої бібліотеки й укладаня книжок по порядковим числам. До кінця грудня доведено роботу тільки до половини.

Крім того була бібліотека 2 рази на тиждень (середа і субота) відтворена для ужитку публики від год. 4—7 по пол. В тім часї користало з неї 255 осіб, що зголосили ся 992 разів і визичили 1167 томів книжок і журналів. Між відданими книжками звернено дальше 4 такі, на які не було реверсу і які в попереднім справозданю були зачислені до пропащих.

При кінцї 1905 р. Управа Бібліотеки звернула ся до українського загалу з такою публичною просьбою:

Бібліотека Наукового Товариства імени Шевченка у Львові бажає зібрати у себе всї дотеперішні виданя „Кобзаря“ і поодиноких його частин і в тій цїли звертаєть ся до Вп. українського загалу з просьбою відступити їй (коли хто має) отї виданя: 1) Кобзар Т. Шевченка (коштом Кожанчикова) СПетерб. 1867 (перше можливо повне виданє); 2) Кобзарь Т. Шевченка. Прага, 1876. Т. I; 3) Кобзарь Т. Шевченка. Львів, 1876. Т. I; 4) Кобзарь Т. Шевченка. Женева, 1878. Т. I; 5) Кобзар Т. Шевченка. Львів, 1880; 6) Кобзар Т. Шевченка. Женева, 1881. Т. I; 7) Кобзар Т. Шевченка. Київ, 1889; 8) Кобзар Т. Шевченка. Київ, 1894 (8⁰); 9) Кобзар Т. Шевченка. Київ, 1894 (11⁰); 10) Иллюстрованный Кобзарь Т. Шевченка. СПетерб. 1896 В. I, II, III (4⁰); 11) Кобзарь Т. Шевченка. Київ, 1899; 12) Малый Кобзарь Т. Шевченка. Черкасси, 1900; 13) Кобзарь Т. Шевченка. Київ, 1901; 14) Дещо зъ Кобзаря Т. Шевченка. Харків, 1901; 15) Катерына, Поема Т. Шевченка. СПетерб. 1840; 16) Гамалія. Поема Т. Шевченка. СПетерб. 1844; 17) Новыя стихотворенія А. Пушкина и Т. Шевченко, Лейпцигъ, 1859; 18) Катерына. Поэма Т. Шевченка. СПетерб. 1860; 19) Наймичка. Поэма Т. Шевченка. СПетерб. 1860; 29) Тополя. Поэма Т. Шевченка. СПетерб. 1860; 21) Тарасова вічъ. Т. Шевченка. СПетерб. 1860; 22) Гамалія. Т. Шевченка. СПетерб. 1860; 23) Псалми Давидові. Т. Шевченка. СПетерб. 1861; 24) Иванъ Підкова. Т. Шевченка, СПетерб. 1861; 25) Перебендя. Т. Шевченка. СПетерб. 1862; 26) Тополя. Баллада Т. Шевченка. СПетерб. 1862; 27) Еретикъ Иванъ Гусъ, Т. Шевченка. Віденъ, 1863; 28) Чигиринскій Торбаиистъ-Пѣвецъ. Т. Шевченко. СПетерб. 1867; 29) Поезіи Т. Шевченка (накл. К. Сушкевича) Львів, 1867. Т. I, II; 30) Катерына, поэма Т. Шевченка. Київ, 1875; 31) Гайдамаки, поэма Т. Шевченка. Київ, 1875; 32) Наймичка, поэма Т. Шевченка, Київ, 1875; 33) Відьма. Саул. Т. Шевченка. Прага, 1876; 34) Княжна. Вариак. Петрусь. Поеми Т. Шевченка. Прага, 1876; 35) Катерына. Поэма Т. Шевченка. Київ, 1882; 36) Збирныкъ творивъ Т. Шевченка. СПетерб. 1883 Т. I; 37) Наймычка. Поэма Т. Шевченка. Київ, 1885; 38) Нèвольникъ. Поэма Т. Шевченка. Київ, 1886; 39) Катерина. Поэма Т. Шевченка. СПетерб. 1886; 40) Катерына. Поэма Т. Шевченка. Одесса, 1888; 41) Княжна. Т. Шевченка. Одесса, 1889; 42) Москалева Крыныця. Поэма Т. Шевченка. Одесса, 1889; 43) Назаръ Стодоля. Дія Т. Шевченка. Одесса 1889; 44) Поезіјі Т. Шев-

ченка. Женева, 1890; 45) Катерына. Поэма Т. Шевченка. Одесса, 1889 (II вид.); 46) Тополя. Балляда Т. Шевченка. Київ, 1891; 47) Наймычка. Поэма Т. Шевченка. Харків, 1892; 48) Катерына. Т. Шевченка. Одесса, 1893; 49) Слова правди і науки. Із поезий Т. Шевченка. Чернівці, 1895; 50) Катерына. Поэма Т. Шевченка. Чернигів 1895; 51) Наймычка. Поэма Т. Шевченка. Чернівці, 1896; 52) Прычынна, Утоплена, Русалка, Марьяна. Поэмы Т. Шевченка. Київ, 1898; 53) Катерына. Поэма Т. Шевченка. Харків, 1901; 54) Невольныкъ, Тополя, Перебендя, Т. Шевченка. Київ, 1902. Посилати на адресу: Наукове Товариство імени Шевченка, у Львові, ул. Чарнецького, 26. Всї дари будуть виказані в „Хроніці" Наук. Тов. ім. Шевченка. Іван Кревецький, за бібліотекаря.

На жаль доси прислано для Бібліотеки тільки ч. 29, 31, 34 і 44. Надїємо ся, що тепер наша просьба не лишить ся без успіху.

Іван Кревецький. *Іван Созанський.*

Нові виданя Товариства.

Записки Наукового Товариства імени Шевченка, виходять у Львові що два місяці під редакцією Михайла Грушевського. Рік XIV. Кн. V. Т. LXVII. Львів, 1905. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 192, 8⁰. Ціна 3 кор. Зміст: 1) Матеріяли до історії української літературної мови, подав Володимир Перетц (З факсіміле рукописи). Ст. 1–32. — 2) Причинки до пізнаня етноґрафічної теріторії Угорської Руси, тепер і давнійше, подав С. Томашівський. I. Ст. 1—18. — 3) Угорський король Матвій Корвін в славянській устній словесности, розбір мотивів звязаних з його іменем, написав Зенон Кузеля, I - V (далї буде). Ст. 1—62. — 4) Miscellanea: а) Де був Демян тисяцьким (причинок до історії урядів в Галичині першої полов. XIII в.), под. І. Крипякевич; б) Апокріф про Сивілю, под. Я. Гординський; в) До галицько-угорських відносин 1878—9 р., под. Т. Ревакович. Ст. 1–8. — 5) Наукова хроніка: а) Дневник Велевіцкого як жерело до української історії, Ф. Срібного; б) Угорське шкільництво і Русини, С. Томашівського. Ст. 1—13. — 6) Бібліоґрафія (рецензії й справоздання). Ст. 1—68.

Записки Наукового Товариства імени Шевченка, виходять у Львові що два місяці під редакцією Михайла Грушевського. Рік XIV. Р. 1905. Кн. VI. Т. LXVIII. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 192, 8⁰. Ціна 3 кор. Зміст: 1. Др. Іван Франко, Сьвятий Климент у Корсуні, причинки до історії староруської леґенди. XII. Память про сьв. Климента в зах. Европі. Додатки (конець). Ст. 281–310. — 2. Зенон Кузеля. Угорський король Матвій Корвін в славянській устній словесности. Розвій мотивів

ввязаних з його іменем (далї буде). Ст. 55—82. — 3. Михайло Тершаковець, Короледворська рукопись у перекладї Маркіяна Шашкевича (текст із поясненями й замітками автора). Ст. 1—43. — 4. Miscellanea. а) Варіянт, байка Хмельницького под. Ів. Крипякевич; б) Володимир Лесевич — Іван Рудченко (некрольоґічні замітки), в) Аристарх Крижановський (некрольоґ), написав М. Грушевський. Ст. 1—9. — Наукова Хроніка: Огляд часописей за р. 1904. Ст. 1—40. — 6. Бібліоґрафія. Ст. 1—42.

Часопись правнича і економічна. Правничі і економічні розвідки історично-фільософічної секції Наук. Тов. ім. Шевченка. Т. VIII. У Львові, 1905. З друкарнї Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 360, 8⁰. Цїна 4 кор. Зміст: 1) Кость Кульчицкий, Значіне кредиту і стоваришень в економіцї суспільній. Ст. 1—71. — Др. Михайло Зобків, Правне положене духовника при веденю метрик. Ст. 1—13. 3) Др. Станїслав Днїстрянський, Нові причинки до теорії заручин в новітнім праві. Ст. 1—87. — 4) Ярослав Ільницкий, Право перевозу на зелїзницях (далї). Ст. 29—122. — 5) Яросл. Ільницкий, Із судової практики. Ст. 1—33. — 6) Наукова хроніка. Ст. 1—18. — 7) Оцїнка і реферати, miscellanea. Ст. 1—44.

Хроніка українсько-руського Наукового Товариства імени Шевченка у Львові. Р. 1905. Вип. II. Ч. 22. Львів, 1905. З друкарнї Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 36, 8⁰. Цїна 30 сот. Зміст: Звичайні загальні збори. — Засїданя Видїлу. — Засїданя секцій. (М. Грушевський — Матеріяли до історії суспільного й економічного стану західної України. I. В. Доманицький — Зоріян Доленґа Ходаковський. Ів. Крипякевич — Торговля Львова на основі рахункових книжок Шольца і Воїма. З. Кузеля — Огляд археольоґічних і антропольоґічних видавництв західно-европейських за р. 1903. Др. С. Томашівський — Причинки до пізнаня угорської урядової статистики народностий. — І. Крипякевич — Торговельні записки львівських купців XVII ст. Гайдера і Вільчка. М. Грушевський — Матеріяли до історії суспільного й економічного стану західної України. II. Др. І. Пулюй — Електрична централка Гоґенфурт фірми Г. Спіро в Крумлаві). — Засїданя комісій. — Зносини з чужини науковими інституціями. — Справоздане з бібліотеки. — Нові товариства й інституції, що приступили до обміну виданями. — Нові виданя Товариства.

Хроніка українсько-руського Наукового Товариства імени Шевченка у Львові. Р. 1905. Вип. III. Ч. 23. Львів, 1905. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 18, 8°. Ціна 30 сот. Зміст: Засїданя Видїлу. — Засїданя секцій. (Др. Мирон Кордуба — Молдавсько-польська границя на Покутю до смерти Стефана Великого. В. Доманицький — Про Баторієву реформу. Осип Чайківський — Неясні часи в гетьманованя Петра Конашевича Сагайдачного. Др. М. Зобків — Правне становище духовника при веденю метрик. Др. Ст. Днїстрянський — Нові причинки до теорії заручин. Борис Грінченко — Огляд української лексікоґрафії). — Засїданя комісій. — Справозданє з бібліотеки. — Конкурс на запомогу з фонду А. Бончевського. — Нові виданя Товариства.

Chronik der ukrainischen Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg Heft IV. N. 20. September-December, 1904. Львів, 1905. З друк. Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 24, 8°. Ціна 30 сот. Inhalt: Sitzungen des Ausschusses. — Sitzungen der Sektionen. (M. Hruševškyj — Geschichte der Ukraine, Bd. V, N. I. M. Dykariv — Der Volkskalender im Gouvern. Voroniž. Dr. I. Franko — Neue Materialien zur Geschichte der Kolijivščyna. I. Krevećkyj — Die Verteidigungsorganisation der ruthenischen Bauern im galizisch-ungarischen Grenzgebiete in den Jj. 1848—1849. I. Sozanškyj — Der literarische Nachlass des V. Ilnyćkyj. Dr. I. Franko — Beiträge zur ukrainischen Onomastik. Z. Hornyćkyj — Das Projekt eines Elypsographen. Dr. S. Rudnyćkyj — Über die morphologischen Verhältnisse des oberen Dnistrlaufes). — Sitzungen der Kommissionen. — Berichte über die anthropologische Exkursion des H. Theodor Vovk und die geologische des Dr. S. Rudnyćkyj). — Aufruf an die Sammler ethnographischer Materialien. — Die Teilnahme der Gesellschaft an Jubiläen. — Neue Gesellschaften und Institutionen, welche in den Tauschverkehr der Publikationen getreten sind. — Neue Publikationen der Gesellschaft.

Chronik der ukrainischen Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg. Heft I. N. 21. Bericht für das Jahr 1904. Львів, 1905. З друк. Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 52, 8°. Ціна 1 кор. Inhalt: Tätigkeit des Ausschusses. — Tätigkeit der Sektionen und Kommissionen. — Wissenschaftliche Publikationen. — Ehrenmitglieder. — Wirkliche Mitglieder. — Alexander Pypin, ein Nekrolog. — Mitglieder der Kommissionen. — Administration der

Gesellschaft. — Die im J. 1904 im Tauschverkehr der Publikationen der Gesellschaft stehenden Institutionen. — Stand des Museums. — Rechnung der wissenschaftlichen Publikationen.

Відбитки.

Матеріяли до історії української літературної мови. Подав Володимир Перетц. (Відбитка з „Записок" т. 67). Львів, 1905. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 32, 4⁰. Ціна 20 сот.

Причинки до пізнаня етноґрафічної теріторії Угорської Руси тепер і давнійше. Подав С. Томашівський. (Відбитка з „Записок" т. 67). Львів, 1905. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 18, 8⁰. Ціна 20 сот.

Михайло Тершаковець. Короледворська рукопись у перекладі Маркіяна Шашкевича (текст із поясненями й замітками автора). (Відбитка з „Записок", т. 68). Львів, 1905. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 43, 8⁰. Ціна 40 сот.

Правне положенє духовника при веденю метрик. Пише др. Михайло Зобків. (Відбитка з VIII т. „Часописи правн. і екон."). Львів, 1905. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 14, 8⁰. Ціна 15 сот.

Нові причинки до теориї заручин в новітнім праві. Пише др. Станїслав Днїстряньский. (Відбитка з VIII т. „Часописи прав. і екон."). Львів, 1905. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 88, 8⁰. Ціна 90 сот.

Значінє кредиту і стоваришень в економіцї суспільній. Написав Кость Кульчицький. (Відбитка з VIII т. „Часописи правн. і екон."). Львів, 1905. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 72, 8⁰. Ціна 70 сот.

Право перевозу на зелїзницях. Написав Ярослав Ільницький. (Відбитка з VIII т. „Часописи правн. і екон."). Львів, 1905. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 94, 8⁰. Ціна 90 сот.

Із судової практики. Пише Ярослав Ільницький. (Відбитка з VIII т. „Часописи правн. і екон."). Львів, 1905. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 34, 8⁰. Ціна 35 сот.